

THE IMPORTANCE OF LANGUAGE LEARNING IN ALTERNATING MORAL EDUCATION IN ADOLESCENTS

Umirova Navruza Mamasoliyevna¹

Samarkand State University

KEYWORDS

language learning, alternative, psychological characteristics, mental education, moral education, character

ABSTRACT

This article highlights the importance of foreign language learning in the formation and alternative of mental education in adolescents and the activities that characterize it.

2181-2675/© 2022 in XALQARO TADQIQOT LLC.

DOI: 10.5281/zenodo.6636200

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

¹ Assistant of the Department of Social Sciences and Humanities, Samarkand State University, Samarkand, UZB

O'SMIR YOSHLI BOLALARDA AXLOQIY TARBIYANI MUQOBILLASHTIRISHDA TIL O'RGANISHNING AHAMIYATI

KALIT SO'ZLAR:

til o'rganish,
muqobillashtirish,
psixologik xususiyatlar,
aqliy tarbiya, axloqiy
tarbiya, xarakter

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada o'smir yoshli bolalarda aqliy tarbiyasini shakllantirish va muqobillashtirishda xorijiy til o'rganishning qanday darajada muhim ekanligi va qanday faoliyatlarda xarakterli ekanligini yoritib berilgan.

Bizga ma'lumki, o'smir yoshdagi bolalar qizlar va o'g'il bolalarda biroz farq bilan sodir bo'ladi chunki bu davrda bolalar balog'atga fiziologik va psixologik jihatdan yetishish, kasb tanlash va mustaqil fikrlashni talab qiladigan davrni boshidan o'tkazadilar. O'smirlik yoshini birinchidavrrida qiz bolalar, ikkinchi davrida o'g'il bolalarda balog'atga yetishish jarayonlari ko'zga tashlana boshlaydi.

Bu davrda o'smirlarda asosiy faoliyat o'qish bo'lganligi uchun barcha ijtimoiy hayotdagi xodisalarni unga nisbatdan bo'layotgan munosabatlarni shu o'rganayotgan bilimlari asosida talqin qila boshlaydi va taxlil qiladi. Bola bu davrda deviant xulq atvor ko'rinishlariga moyilligi ko'proq bo'lganligi uchun ularning hayotini mazmunli tashkil etish, bandligini ta'minlash va ijodkorlikka keng imkoniyat yaratib berish lozim. Bu davrda o'smirlar biror bir xorij tilini o'rganishga qiziqishi uyg'onadi va ortadi. Garchi kelajakda shu sohaning mutaxassisisi bo'lmasada, shuning uchun ularni axloqiy tarbiyasiga ijobiy ta'siri borligi, mazmunli ish bilan shug'ullanishi ularda axloqiy tarbiyani shu metod orqali rivojlantirish mumkin. Bu usul kelajakda bolani tanlagan kasbiga zamin yaratishi ham ehtimoldan holi emas.

Til o'rganish bugungi global hayotda inson resurslariga bo'lgan talabni oshiradi va shakllantirib boradi. O'smir yoshdagi bola musiqa tinglashni, xorijda ishlangan kinolarni, kliplarni va chet el hayoti tasvirlangan hujjatli filmlarni ko'rishni yaxshi ko'radi, va bu qiziqishlarini til o'rganishga moslashtirsa, til o'rganish u uchun qiyin va zerikarli bo'lmadi. Til o'rganish orqali o'smir xorij madaniyatini, tengdoshlari hayoti bilan yaqindan tanisha boshlaydi va o'rganadi. Qiziqishlar tilni o'rganishga undaydi va har bir o'rgangan narsasini ijobiy va salbiy tomonlarini analiz qiladi.

O'smir yoshli bolalar bu davrda barcha psixologik xususiyatlari; xotirasi, irodasi, idroki va tafakkuri ancha barqarorlashgan, harakatlari vazminlashgan har bir gapiradigan so'zlarini o'qigan bilimlariga va eshitgan ma'lumotlariga asoslanib namoyon qiladigan bo'lishadi. Psixologik jarayonlarini mustahkamlanishi va barqarorlashishi bilimlarini muqobillashtirishiga yordam beradi. Erishgan yutuqlarini nafaqat o'z tilida balki o'rganayotgan tilida ham mantiqan yoritib bera oladi. O'quv fanlarni o'zlashtirishi orqali aqliy tarbiyani shakllanishiga va tarkib topishiga ko'mak beradi. O'smirlarni til o'rganishi ularni komil inson sifatida kamol topishiga ha zamin yaratadi. Chunki o'smirlar kattalardek

o'zini tutishi, fikrlayotganligini namoyon qilishi, bachkana qiliqlarni qilmasligi, biror mavzuda bilib bilmay savollar berishi, kattalarga va tegdoshlariga hurmatsizlik qilmasligi kabi salbiy xarakterlar sezilarli xolatlarda ijobiy xislatlarga almashgan bo'ladi. O'smirlik davrining o'tish jarayonining birincha qismida o'zlarining salbiy va yoqimsiz qiliqlari bilan atrofda gilarni e'tiborini olishga bo'lgan harakatlari o'tish davrining ikkinchi qismida ancha barqarorlasha boshlaydi. O'zini bosib olish jarayoni kuzatiladi.

O'smirlik yoshi dunyoqarash, e'tiqod, prinsip, o'zligini anglash, baholash kabi shaxs xususiyatlari shakllanadigan davr hisoblanadi. O'smir ulg'aygan sari unda "Ideal Men", "Axloqiy Men" va "Haqiqiy Men" singari shaxsga oid tizim, dunyoqarash, e'tiqod va boshqalar shakllana boradi, undagi o'zi to'g'risidagi tasavvurlar ancha aniq va barqaror bo'lib qoladi.

O'smir o'z faoliyatini muayyan prinsip, e'tiqod va shaxsiy nuqtai -nazari asosida tashkil kila boshlaydi.

O'smir shaxsini tarkib toptirishda uning atrof-muhitga, ijtimoiy hodisalarga, kishilarga munosabatini hisobga olish lozim. Psixologlar o'tkazgan tadqiqotlardan ko'rinadiki, o'smirlarning ko'pchiligi qat'iyatlilik, kamtarlik, mag'rurlik, samimiylilik, dilkashlik kabi ma'naviy, ahloqiy tushunchalarni to'g'ri anglaydilar. Ularning turmush tajribasida fan asoslarini egallash natijasida barqaror e'tiqodiy va ilmiy dunyoqarash tarkib topadi, shular zaminida axloqiy ideallar yuzaga kela boshlaydi.

Xulosa o'rnida shuni aytish lozimki, o'smirlik davrida o'smirning «men»i qaytadan shakllana boradi. Uning atrofida gilari ayniqsa, o'z-o'ziga bog'liq bo'lgan munosabati, qizikishlari, qadriyatlarini yo'nalishi keskin o'zgaradi. O'smir yoshdagi bolani birinchi galdagi intilishi, u o'zini endi kichkina bola emas, balki katta bo'lib qolganligini atrofda gilarga ishontirish emas mustaqil harakatlarni amalga oshirishdan iboratdir. Mustaqil ishlar qilishga uringan o'smir shunday qilishga xaqqi borligiga o'zini-o'zi ishontiradi, chunki katta bo'lib qolganlik tuyg'usi shaxsning o'smirlik yoshidagi eng asosiy yangilik sifatida talqin qilinadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Yoshpsixologiyasivapedagogikpsixologiya: Ped.in t.talabalari uchun o'quv qo'llanma/ M.G.Davletshin umumiy tahriri ostida. – T.: O'qituvchi, 1974.–194s.
2. Korduell M. Psixologiya. A-YA: Slovar-spravochnik/ Per. s angl. K.S.Tkachenko. – M.: FAIR-PRESS, 1999. – 448 s.
3. V.Karimova " Ijtimoiy psixologiya asoslari" Toshkent "O'qit" 1994Y.
4. V.Karimova.Ijtimoiy psixologiya va ijtimoiy amaliyot. Toshkent.1999y.
5. Andreeva G.M. Aktualnyu problemn sotsialnoy psixologii. M., 1998.
6. Davletshin M. G. «Umumiy psixologiya» T-2000y.